

Majandus- ja
Kommunikatsiooniministeerium
info.mkm@mkm.ee

Teie 05.12.2024 nr 2-2/3090-1

Meie 13.01.2025 nr 2-2/2024/0054

Arvamus kemikaaliseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõule

Austatud Erkki Keldo

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium edastas Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile (edaspidi TTJA) kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks kemikaaliseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu. Täname võimaluse eest arvamust avaldada!

TTJA tutvus edastatud dokumentidega ning edastab omapoolsed ettepanekud:

1. Parandusettepanekud kemikaaliseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõule:

- a. Punktis 3 oleva § 15¹ lg 2 p 3 kohaselt tuleb piiranguga lõhkeaine lähteaine kasutamise loa saamiseks esitada taotluses elukoha aadress.

Selgitus: Euroopa Parlamendi ja nõukogus määruse (EL) 2019/1148 artikli 3 punkti 8 tähenduses on üldsuse hulka kuuluv isik füüsiline või juriidiline isik, mistõttu ei ole asjakohane küsida juriidilise isiku osas elukoha aadressi, vaid asukoha aadressi.

Ettepanek: § 15¹ lg 2 p 3 sõnastada järgmiselt:

Elukoha aadress, juriidilise isiku korral asukoha aadress.

- b. Punktis 3 oleva § 15¹ lg 2 p 5 kohaselt tuleb piiranguga lõhkeaine lähteaine kasutamise loa saamiseks esitada taotluses info, kas piiranguga lõhkeaine lähteaine kasutamise luba taotletakse piiranguga lõhkeaine ühe- või mitmekordseks kasutamiseks.

Selgitus: Sõnastuses on ilmselge eksitus, kuna luba ei taotleta piiranguga lõhkeaine ühe- või mitmekordseks kasutamiseks, vaid luba taotletakse piiranguga lõhkeaine lähteaine ühe- või mitmekordseks kasutamiseks.

Ettepanek: § 15¹ lg 2 p 5 sõnastada järgmiselt:

info, kas piiranguga lõhkeaine lähteaine kasutamise luba taotletakse piiranguga lõhkeaine lähteaine ühe- või mitmekordseks kasutamiseks.

- c. Punktis 3 § 15⁵ lg 2 sätestab tingimused, mille korral TTJA saab piiranguga lõhkeaine lähteaine kasutamise loa anda. Lõike 2 punkt 1 sedastab, et loa saab anda, kui taotleja tõendab vajadust piiranguga lõhkeaine lähteainete järele ja selle kavandatud kasutamine on õiguspärane. Lõike 2 punkt 9 sedastab, et loa saab anda, kui ei esine põhjendatud kahtlust, et piiranguga lõhkeaine lähteaine kasutamise loa taotleja kavandatav piiranguga lõhkeaine lähteaine kasutus ei ole õiguspärane.

Selgitus: Lugesdes lõige 2 punkte 1 ja 9, jääb mulje, et need sätted räägivad ühest ja samast asjast teises sõnastuses – punkt 1 on jaatavas ja punkt 9 eitavas kõneviisis. Samuti ei selgita eelnõu seletuskiri (lk 12-13), milline on punktide 1 ja 9 sisuline erinevus.

Ettepanek: Täiendada eelnõu seletuskirja ning selgitada, milline on § 15⁵ lg 2 punktide 1 ja 9 sisuline erinevus või kui need tähendavad ühte ja sama asja, siis eemaldada eelnõust § 15⁵ lg 2 p 9.

- d. Punktis 3 § 15⁶ lg 5 sätestab, et piiranguga lõhkeaine lähteaine kasutamise loa kehtetuks tunnistamise korral peab piiranguga lõhkeaine lähteaine kasutamise loa omanik võõrandama tema valduses oleva piiranguga lõhkeaine lähteaine 30 päeva jooksul lähteaine kasutamise õigust omavale isikule või hävitama lähteaine Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti kontrolli all. Käesolevas lõikes sätestatud nõude täitmiseks võib Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet rakendada asendustäitmist asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras.

Selgitus: Kui piiranguga lõhkeaine lähteaine kasutamise luba tunnistatakse kehtetuks, siis ei saa enam rääkida piiranguga lõhkeaine lähteaine kasutamise loa omanikust, vaid alates loa kehtetuks tunnistamise hetkest on tegemist luba omanud isikuga. Säte näeb ette tegevuse, et loa kehtetuks tunnistamisel peab isik piiranguga lõhkeaine lähteaine võõrandama lähteaine kasutamise õigust omavale isikule või hävitama lähteaine TTJA kontrolli all. Eelnõu seletuskirja kohaselt peetakse eelistatumaks variandiks piiranguga lõhkeaine lähteaine võõrandamist, mitte lihtsalt hävitamist, mis tekitab täiendavat keskkonnakahju.

Euroopa Parlamendi ja nõukogus määruse (EL) 2019/1148 lisas 1 on kõik nimetatud piiranguga lõhkeaine lähteained Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1272/2008 (CLP-määrus) kohaselt klassifitseeritud ohtlikuks kemikaaliks, v.a ammoniumnitraat (CASi nr 6484-52-2), mida kasutatakse põllumajanduses väetisena, kuid mida kasutatakse ka lõhkeaine valmistamisel selle koostisosana.

TTJA hinnangul on ebamõistlik lubada olukorda, kus isikul on seadusega antud võimalus piiranguga lõhkeaine lähteainet ise hävitada, millega eeldatavalt kaasneb keskkonnakahju ning mis täiendavalt eeldaks isikul asjakohaste teadmiste olemasolu, kuidas antud piiranguga lõhkeaine lähteainet hävitatakse ning milliseid tingimusi peab rakendama, et teha seda minimaalse keskkonnakahjuga. Kuigi hävitamine peaks eelnõu kohaselt toimuma TTJA kontrolli all, ei ole TTJA pädev kontrollima, kas piiranguga lõhkeaine lähteainet hävitatakse nõuetekohaselt ning kas on tagatud piisavad meetmed keskkonnakahju minimeerimiseks. Näiteks JäätS § 126⁴ kohaselt on jäätmete põletamine ja keskkonda viimine väljaspool jäätmekäitluskohta väärtekorras karistatav tegevus, mis näeb ette füüsilisele isikule rahatrahvi kuni 300 trahviühikut ning juriidilisele isikule rahatrahvi kuni 400 000 eurot.

Lähtuvalt eelnevast on mõistlik rakendada ka piiranguga lõhkeaine lähteaine korral KemS-i § 8 lg 4 põhimõtet, mille kohaselt kõrvaldab käitleja käitlusest kemikaali, mille pakend või mille kohta esitatud teave ei võimalda kemikaali ohutult käidelda ning mida tuleb edasi käidelda jäätmeseaduse kohaselt kui ohtlikku jäädet. Siinkohal peab aga arvestama olukorraga, kus ohtliku jäätmekäitleja keskkonnakaitaseluba omav ettevõtte ei võta vastu eraisikutelt ohtlikke jäätmekäitlusi ning eraisikud saavad ohtlikke jäätmekäitlusi ära anda vastavates kohaliku omavalitsuse loodud jäätmekäitluses või korraldatavates kogumisringides (JäätS § 71 lg 2 p 5). Samas juriidilised isikud peavad ohtlikud jäätmekäitlused üle andma otse keskkonnakaitaseluba omavale ohtlike jäätmekäitlejale. Oluline aspekt siinkohal oleks see, et piiranguga lõhkeaine lähteaine (ohtlik jääde) üleandmise ja vastuvõtmise osas oleks koostatud vastav akt, mille piiranguga lõhkeaine lähteaine kasutamise luba omanud isik saab tõenduseks TTJA-le esitada.

Ettepanek: § 15⁶ lg 5 sõnastada järgmiselt:

Piiranguga lõhkeaine lähteaine kasutamise loa kehtetuks tunnistamise korral peab piiranguga lõhkeaine lähteaine kasutamise luba omanud isik võõrandama tema valduses oleva piiranguga lõhkeaine lähteaine 30 päeva jooksul lähteaine kasutamise õigust omavale isikule või käitlema piiranguga lõhkeaine lähteainet edasi jäätmeseaduse kohaselt kui ohtlikku jäädet. Käesolevas lõikes sätestatud nõude täitmiseks võib Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet rakendada asendustäitmist asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras.

- e. Eelnõuga pannakse TTJA-le kohustus anda piiranguga lõhkeaine lähteaine kasutamisluba, kuid selles osas ei ole täiendatud KemS § 35, milles määratletakse TTJA pädevused kemikaalide valdkonnas.

Ettepanek: täiendada KemS § 35 punktiga 6 järgmises sõnastuses:

Anda soetamiseks, sisse toomiseks, omamiseks ja kasutamiseks piiranguga lõhkeaine lähteaine kasutamise luba, hinnates piiranguga lõhkeaine lähteaine ohutut ning õiguspärast kasutust.

2. Parandusettepanekud kemikaaliseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskirjale:

- a. Seletuskirjas on läbivalt erinevates kohtades kasutatud mõisteid „piiranguga lõhkeaine“, „lõhkeaine lähteaine“ ja „lõhkeaine“.

Ettepanek: Kuna eelnõu käsitleb piiranguga lõhkeaine lähteaineid, siis palume asendada mõisted „piiranguga lõhkeaine“, „lõhkeaine lähteaine“ ja „lõhkeaine“ läbivalt mõistega „piiranguga lõhkeaine lähteaine“.

- b. Seletuskirja lk 15 on esitatud eelnõu § 15⁶ lg 5 selgitus.

Ettepanek: Tulenevalt käesoleva arvamuse punkti 1 alapunktis d tehtud ettepanekust palume vastavalt korrigeerida ka seletuskirja.

3. Ettepanekud, mis ei ole seotud käesoleva eelnõuga:

- a. Seoses asjaoluga, et KemS-i, SeOS-i ning LMS-i trahvi- ja sunnirahamäärade muutmine on jäänud u 10 aasta tagusesse või kaugemasse aega, teeb TTJA Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ettepaneku vastavad tasumäärad juriidilistele isikutele üle vaadata ning viia need kooskõlla tänase elukallidusega, et oleks jätkuv heidutus võimalike rikkumiste ärahoidmiseks, tagamaks ohutust puudutavate nõuete järgimise, mille eiramisel võivad kaasneda elule, varale ja keskkonnale olulist mõju avaldavad tagajärjed.

Täname, et olete arvestanud ja selgitanud varasemaid TTJA ettepanekuid kemikaaliseaduse muutmise eelnõu osas!

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kristi Talving
peadirektor

Ardi Link
ardi.link@ttja.ee